

SEGES, 12. maj 2015
Anne M. Holm - Kvæg

STYREGRUPPEMØDE

BEDRE DYREVELFÆRD VIA ØKONOMISK OMBYGNING AF EKSISTERENDE STALDE

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

STØTTET AF
promilleafgiftsfonden
for landbrug

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Den Europæiske Landbrugsfond
for Udvikling af Landdistrikterne

LDP 2020

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne

DAGSORDEN

- Projektets indhold
  - Præsentation af aktiviteter
  - Afklaring: Er der overensstemmelse mellem LD ansøgningen og projektgruppens ønsker for projektets indhold?
- Tidsplan for projektet
- Økonomi
- Formidling af resultater
- Evt.

PROJEKTETS ORGANISATION

- Projektet er et to årigt udviklingsprojekt
- Projektleder: Anne med back up fra Peter Raundal
- Projektsekretær: Else-Marie Pedersen
- Projektmedarbejdere

STYREGRUPPEN

- Trine Barrett, Martin Hestbech og Peter Raundal
- 2 styregruppemøder i 2015
- Sjoerd Ydema
  - Ikke deltagelse af Sjoerd i dette møde
  - Orientering om projektet og referat af dette møde til Sjoerd

TIMEBUDGET

Ressourcepersoner	Timer 2015
Inger Dalgaard	400
Anne Marcher Holm	500
Henrik Læssøe Martin	100
Peter Raundal	125
Morten Lindgaard Jensen	50
Jannik Toft Andersen	50
Else-Marie Pedersen	80
Jørgen Nielsen	50
Louise Nathansen Thuesen	25
Merete Martin Jensen	20
Lotte Lykke Nilsson	25
Henrik Lomholt Rasmussen	20
Lone Sylvest Søgaard Skou	10
Timer i alt	1.455

BEDRE DYREVELFÆRD VIA ØKONOMISK OMBYGNING AF EKSISTERENDE STALDE

- I daglig tale: Bedre dyrevelfærd i ombyggede stalde
- Formål: At udvikle nye løsninger over forskellige muligheder for ombygning ("remodelling") af eksisterende stalde på en økonomisk fordelagtig og bæredygtig måde. Derudover at udvikle en oversigt over kobørster tilgængelig på det danske marked, forud for at kobørster bliver obligatoriske i 2016.

A) LITTERATURSTUDIE: REMODELLING I EKSISTERENDE STALDE

- Indsamling af information om ombygning via dansk og udenlandsk litteratur
  - Anvendeligheden af forskellige muligheder under danske forhold vurderes
- Status:
- Wisconsin – Madison university web side undersøgt, men ikke beskrevet
- Ikke yderligere litteraturstudie foretaget
- Forventningsafstemning i forhold til ansøgning

B) REMODELLING I EKSISTERENDE STALDE

- Ca. 10 besætninger hvor der er interesse for at foretage ombygning, udvælges
  - Afklaring af muligheder for ombygning, forventet udgift, forventet effekt på liggeadfærd, sundhed, ydelse, management samt forventet afkast af investeringen

STATUS: REMODELLING I EKSISTERENDE STALDE (1)

- Indhentning af potentielle deltagende besætninger
  - Mail alle kvægrådgivere
  - Mail DLBR Kvægstalde
  - Enkelte dyrlæger kontakter
- Acceptabel antal tilbagemeldinger fra rådgivere
- Status antal indhentede besætninger (I)
  - Bagkant på og ombygget fra madras: 42-45 besætninger
    - Sand, halm-kridt-vand, halm og fiber – med og uden madras
    - Ikke besøgt – men... (mere herom senere)

STATUS: REMODELLING I EKSISTERENDE STALDE (2)

- Status antal indhentede besætninger (II)
  - Vil sætte bagkant på og ombygge madras-seng
    - Pt. 1 deltagende besætning: Vi har lavet før registreringer på liggeadfærd, brug af sengene og velfærdsvurderinger
    - 1 besætning som vil ombygge, men pt travlt – vi skal i gang med før registreringer
    - 1 besætning forventer at ombygge efterår/vinter 2015
    - 1 besætning som overvejer – vil vende tilbage hvis i gang
    - 1 besætning i Slagelse – droppet pga. geografisk placering
  - 1 besætning vil forlænge sengebåsene i front
    - Før registreringer i denne eller næste uge

STATUS: REMODELLING I EKSISTERENDE STALDE (2)

- 5 besætninger har ombygget andet i staldanlægget
  - Nyt staldafsnit til goldkøer, kælvende og nykælvere
  - Bygger på siden af eksisterende: plads til flere malkende, kælvningsfaciliteter og opstartshold
  - Inddrage foderlade til goldkøer og kælvende, nogle ungdyr ud af kostalden (ungdyr får goldkøernes plads) = mere plads til malkende, goldkøer og kælvende
  - Opstartshold og opdeling af malkende
  - Holdopdeling af malkende
  - Ikke kendskab til planer
- Mulighed for at finde flere af disse besætninger som har ombygget

STATUS: REMODELLING I EKSISTERENDE STALDE (3)

- Ønsker/planlægger at ombygge andet i staldanlægget
  - Tilføje lille afsnit/tilbygning til eksisterende stald til kælvnings- og skånefaciliteter
    - Besætningsejer kontakter når videre i forløbet

STATUS: REMODELLING I EKSISTERENDE STALDE (4)

- Specialestuderende Hanne (KU) kontaktede os
- Ønskede at undersøge økonomi i sand i sengebåse
- Økonomi: Fra madrassenge til senge med bagkant og sand
- 12-15 besætninger interviewet, enkelt heraf besøgt
- IND er tovholder
- JTA hjælper med økonomi
- Specialet påbegyndt medio april og afsluttes oktober 2015

STATUS: REMODELLING I EKSISTERENDE STALDE (5)

- FT: Alternativ til sand i ombyggede senge - IND/(AAH)
  - Halm-kridt-vand
  - Halm
  - Fiber
    - Fiber: Kontakt til deltagende besætninger FT Fiber (status)
- SimHerd beregninger – hvordan skal vi bruge SimHerd mulighederne i projektet?
  - Ansøgningen: Afklaring af muligheder for ombygning, forventet udgift, forventet effekt på liggeadfærd, sundhed, ydelse, management samt forventet afkast af investeringen

STATUS: REMODELLING I EKSISTERENDE STALDE (6)

- 20 accelerometere (ligge-loggere) til måling af liggeadfærd
  - Tiltænkt C) specialstuderende – liggeadfærd før/efter ombyggede senge
  - Påtænker at anvende dem i andre besætninger
- Lene Munksgaard (AU-Foulum)
  - Projekt: EVOP i store besætninger (2014-2017)
  - Landmænd: Mange managementtiltag til forbedring af produktivitet, sundhed og dyrevelfærd
  - Men årsagssammenhænge mangler videnskabelig belæg – ofte fejlagtig eller mangelfulde viden om årsagssammenhænge. Betyde betydelig ressourcospild i kvægsektoren

STATUS: REMODELLING I EKSISTERENDE STALDE (7)

- Systematisk eksperimenter i den enkelte besætning kan evalueres til små omkostninger
  - Har allerede automatiske eller semi-automatiske reg. - aktivitet, mælkeydelse, mælkens sammensætning, inline mælkeindikatorer, kropsvægt, AMS data samt registreringer fra foderblander og andet fodringsudstyr
- Implementere konceptet 'EVolutionary Operations' (EVOP) (fra kemisk industri)
- Udvikle specifikke modeller til fodringsmanagement, håndtering af holdinddeling, udnyttelse af AMS samt håndtering af yversundhed

STATUS: REMODELLING I EKSISTERENDE STALDE (8)

- Samarbejde mellem vores og Lenes (Søren Østergaard) projekt?

STATUS: REMODELLING I EKSISTERENDE STALDE (9)

- Udfordring: Mangler besætninger der ønsker at ombygget andet i det eksisterende staldanlæg
- Snak med bygningskonsulent Robert Pedersen
- Ombygge i eksisterende = ↓ dyr = ↓ produktion 😞
- Eksempler:
  - Goldkoområde ombygges til malkende → nyt til goldkøerne
  - Råvarehus til kælvende/opstart → nyt råvarehus
  - Dvs. anden benyttelse end den der var i forvejen. Arealer er fuldt belagt med dyr. Ombygninger vil kræve flere m²
- Dyrevelfærd- og produktionsmæssige forbedringer kræver flere kvadratmetre

STATUS: REMODELLING I EKSISTERENDE STALDE (10)

- Flere m2 (Roberts erfaring): Vigtig og ofte svær erkendelse for landmanden. Svært at forstå for ham
- Vores projekt jf. Robert: Erkendelse og dyrevelfærd = mere plads
- Hvor er gevinsten i flere m2 til det eksisterende anlæg – hvor får man mest for pengene (dyr der betaler mest)
  - God goldkoafdeling, god kælvningsafdeling, god nykælverafdeling?
  - Hvad kan man forvente det giver? Hvor skal man satse?
- Fx 3 årig SimHerd beregning:
  - Hvordan er det gået? Hvad burde det give? Hvad har det givet?
  - Hvor har besætningen problemer, fx døde køer, råmælk? Hvis råmælk – optimering af kælvningsafdeling der vil give gevinsten?

STATUS: REMODELLING I EKSISTERENDE STALDE (11)

- Robert: Har besætninger der har ombygget/bygget til goldko, kælvning, nykælver
  - Anvende produktionstal før og efter ombygning
- LAN: Besætningens produktionstal kontra SimHerd beregninger
- Robert: Besætninger der søger moderniseringsstøtteordningen
  - Tidligst bygge i forår 2016
  - Først om to – tre år vi kan se effekt (produktionstal) af ændringerne i staldanlægget

C) REMODELLING OG LIGGEADFÆRD – SPECIALESTUDERENDE

- Specialeforløb pr. 2-3 besætninger hvor sengebåsene ombygges
  - Før og efter analyse: Lægge- og rejse sig adfærd, hvordan ligger kørerne i sengene, liggetid og antal liggeperioder (dataloggere)
  - Ydelsesniveau før og efter ombygning
- For aktivitet A, B og C udarbejdes inspirationskatalog/rapport med min. 5 cases for remodelling
  - Besk. af ombyg.forløb, investeringsramme, ændring i produktion og hvileadfærd samt forventet øko. afkast

STATUS: SPECIALEFORLØB

- Lene Munksgaard vil gerne være hovedvejleder for speciale. Synes det er et interessant område
- Afklaring: Opslå speciale både på AU og KU-LIFE?
  - Større sandsynlig for at få en specialestuderende
  - Måske udfordring med hovedvejlederrollen? AU-Foulum at foretrække som hovedvejleder?
- Opslag på studiestedet og Facebook side senest medio juni
- Tidligst specialstuderende efterår 2015. Alternativ forår 2016
- PRA tovholder

FARMTEST: KOBØRSTER

- Oversigt over kommercielle kobørster tilgængelig på dansk marked
  - Beskrivelse af tekniske og funktionelle aspekter samt muligheder for optimal placering i forskellige staldtyper
  - Kobørster obligatorisk pr. 1. januar 2016 jf. loven
  - Ok at afrapportere som FarmTest?
- Status:
- IND
- Forhandlere kontaktet, indhentet referencer på besætninger, besætningsbesøg påbegyndes snart
- Forventet afsluttet ultimo september 2015

PROJEKTSTYRING OG -PLANER

- Opstartsmøde januar 2015
- Projektmøde juni 2015 og 2 yderligere møder i 2015
- Tavlemøde hver 14. dag
- Projektplan jævnfør ansøgningen
- WorkBreakDown projektplan (Gannt diagram)

ØKONOMI (1)

- Timeforbrug pr. 6. maj 2015

Navn	Registeret	Årsbudget
Inger Dalgaard	152	400
Anne M. Holm	185,5	500
Henrik L. Martin	41,5	100
Peter Raundal	13	125
Jannik T. Andersen	15	50
Merete Martin Jensen	4,5	20
Louise N. Thuesen	2,5	25
Martin Hestbech	1,5	20
Lotte Lykke Nilsson	1,5	20

ØKONOMI (2)

- Ekstern konsulentbistand: 168.000 kr.
  - SimHerd, AU-Foulum, KU-SUND
  - Speciallist SimHerd (indhentning af tilbud)
- Udstyr: 48.000 kr. accelerometere

FORMIDLING AF RESULTATER

- Intet sideløbende videnoverførsel projekt
- Vores muligheder for formidling af resultaterne?
  - Forventningsafstemning
  - Rapport med case beskrivelser
  - FarmTests
  - Yderligere muligheder for formidling? Finansiering?

TAK FOR ORDET